

10/1/22

עוד: כ י לא יפפאז עוד פגלוליהם ופשקוציהם ופכ
פשעיהם והושעונוי אהם מפל מושקיהם אשר תטאז ביה
וטבדתי אותם והיו לי לעם ואני ארניה להם לאלהים:
ה ועבדי הו מלך עליהם ומושה אחד יהיה להם ובמשפט
לכ ותקונותי ישמרו ופעו אותם: ה ומשכו עלהארץ אשר
נתתי לעבדי לעקל אשך ישבו-כה אבותיכם ומשכו עליה
הפחה ובניהם ובני פניהם ער-עולם והוד עבדי נשאי להם
לעולם: ה וקרתי להם פרות שלום פרות עולם יהיה אותם
ונתתי להם והרבותי אותם ונתתי את-מקדשי פתוחם לעולם:
ה והיה משכני עליהם והיהו להם לאלהים ומה יהיה ידויה
לעם: ה והדעו הנזים כי אני יהיה מקדש אד-ישאר אל כדויה
מקדשי פתוחם לעולם:

תקום
אלה
מקום
משפט

מתחמירי הרמח"ל

וכשם שהמלכות העליונה חשדה ותפשט עליהם כבוד מצה שלמה,
ולא מצה פרוסה כמו שדה בזמן הגלות, שלכן היו אוכלים לחם עוני מפני
כחינת הפירות, אבל בזמן הגאולה יאכלו לחם פגן כבוד הייחוד, כך המלך
שימלך עליהם למטה שרשו מבחינת הייחוד ממש, כענין שנאמר: מעוצר
וממשפט לוקח, וכל מגמתו לקיים את הייחוד חוהי עבודתו שלכל נקרא
עבר השם, וי"ש: ועבדי יוד מלך עליהם ורועה אחד יהיה לכלם,
שמשמע בין למעלה בין למטה, ולא כמו בזמן הגלות שהיו חחת רשותן של
כל כך רעים רעים ואכזרים, כמו שהם השרים של האומות ששונאים את
ישראל בתכלית השנאה, ולולי ה' שהיה לנו אזי חיים בלענו.

תהילים מדרש

אמר רבי חנין, אמר הקדוש ברוך הוא לשבטיים, אתם אמרתם
לעבד נמפר יוסף, תייבם אתם קורין עצמכם בפל שנה ושנה, עבדים היינו.

ה ויהי דבר-יהוה אל לאמה: ה ואתה בן-אזלם קח-לך עז
אחד וכתב עליו להזדה ולכני ישראל חבדו ולקח עזי אחד
וכתוב עליו ליוסף עז אפרים וכל-ביית ישראל חבדו: ה וקרב
אתם אחד אל-אחד לך לעזי אחד והיו לאחדים ביד:
ה וכאשר יאמרו אליך בני עמך לאמר הלא-תגיד לנו
מה-אלה לך: ה דבר אלהם כד-אמר אדני ומהו ש-אלהים
הנה אני לקח את-עזי יוסף אשר ביד-אפרים ושבעי ישראל
חבדו ונתתי אותם עליו את-עזי והנה יעשיתם לעזי אחד
והיו אחד ביד: ה והיו העצמים אשר-תכתב עליהם ביד
לקצותי אתם משכיב ותבאתי אותם אל-אדמתם: ה ועשית
אתם לנו אחד אחד בארץ כהני ישראל ומלך אחד יהיה לכלם
למלך ולא יהיו-שור לשני גזים ולא יתנו עוד לשתי ממלכות

שם
מספר
מספר

הפטרות ויש
החשבאל פסל ה

רבי משה דוד וואלא זצוק"ל

טו-טו. ואמנם כשם שבאותו הזמן יהיה הייחוד שלם למעלה בכל דרגי
קרייני, כך ירצה השי"ת שיהיה הייחוד למטה בין השבטים ובין המשוחים,
ולא יהיה עוד המתלוקת שהיתה בשנים קודמוניות בין מלכי יהודה ובין מלכי
ישראל, כי אז המלכות יהיה למלך המשיח כמו שדארי לו, ומשיח כן יוסף
יהיה משה למלך ועצת שלום תהיה תמיד בנייהם. וזהו שרצה הקב"ה
להראות המופת על הדבר על ידי הכי עצים שנוחבכו דוד נס בידו של
הביא והיו לעז אחד, וי"ש: ויהי דבר ה' אלי לאמר. ואתה כן אדם קח
לך עז אחד וכתוב עליו ליהודה ולכני ישראל חכיריו.

אמר הקדוש ברוך הוא

לשבטיים, וי אמרם מקבתם אתיכם מתוך מאכל ומשחה, שואמר: (בראשת
לי. כי) וישבו לאל להם, הרי פניכם נמפדים פשוני, מתוך אכילה
וישנה. שואמר: (אסתר ז. ט. ט.) והמלך והמן ישבו לשחות.

דככל מקום שנאמר שיעיר עינים הוא רומז על יקרבן פסח' כדאשכחן גבי שיעיר עינים של רבקה (בראשית כ"ט, ט) דדרשינן פוקי דרבי אליעזר (פוק ל"ט) אחר לפסח ואחר לחגיגה וזה הוא כוונתו שאכילת פסחים עברה לישראל כפי הפן כי לולי אכילת פסחים היה המן גובר עליהם לקנותם מתוך מאכל ומשחה מחמת חטאם שמכרו ג"כ את אחיהם מתוך מאכל ומשחה, אמנם אחר שתקינו אכילת העבירה ההיא באכילת מצוה אכילת פסחים ולא נשאר עליהם שום חטא ואשמה כי תיקנו הכל זה הוא שעמדה להם בימי המן שלא היה יכול להם והמן טעה בזה שלא ידע קדימת התיקון, עכ"ל.

וכן ראה עור כסדר"ק 'סמיכת חכמים' להמקובל האלוקי רבי נפתלי ב"ר זיע"א (עמ' ג"א) שעל פי יסוד זה ידקרבן פסח' הוא תיקון 'למכירת יוסף' ביאר דמפני כך מסכת שקלים נשנה אחר מסכת פסחים וז"ל ק'.

ותני שקלים אחר פסחים דאיחא כמדורש רבה (מגלה אסתר פסיקתא רבתי פ"סא ט"ז) אכילת פסחים עמדה לישראל בימי המן, דכתיב (אסתר ה' א') פְּלִילָה הָיְתָה זְרָדָה שְׁנַת הַפֶּלַךְ וּכְתִיב (שמות י"ב, ח') וְאֶקְלָו אֶת הַפֶּסֶךְ פְּלִילָה הָיְתָה עַכ"ל המדרש. הנה יש לתם טעם איך אכילת פסחים עמדה לישראל בימי המן איזה שייכות ומה ענין זה לזה, ונ"ל שאין כוונת המדרש לומר שזכות אכילת פסחים עמדה לישראל להבא שניצולו בימי המן, דזה אינו, רק הפירוש הוא על פי מה דאיחא כמדורש רבה אסתר (סוף פרשה יז) אהם מפרתם את אחיכם פתור מאכל ומשחה חייבם שתספדו ג"כ פתור מאכל ומשחה כפי המן, והנה היה על ישראל מלה ישנה, שהיו נמכרים מתוך מאכל ומשחה כמו שעשו הם במכירת אחיהם, כדכתיב וַיִּשְׁתָּפוּ שְׂעִיר עִזִּים (בראשית ל"ג, ל"א) וַיִּשְׁכְּבוּ לְאֶבֶל (שם כ"ה) ומכח זה החטא בא המן על ישראל, והובא במפרשים שהאכילת פסחים היא כפרה על מכירת השפטים פתור האכילת שנאכילת מצוה זו תיקנו העבירה החיה ולכן היה שם שיעיר עינים

ותני שקלים אחר פסחים דאיחא כמדורש רבה (מגלה אסתר פסיקתא רבתי פ"סא ט"ז) אכילת פסחים עמדה לישראל בימי המן, דכתיב (אסתר ה' א') פְּלִילָה הָיְתָה זְרָדָה שְׁנַת הַפֶּלַךְ וּכְתִיב (שמות י"ב, ח') וְאֶקְלָו אֶת הַפֶּסֶךְ פְּלִילָה הָיְתָה עַכ"ל המדרש. הנה יש לתם טעם איך אכילת פסחים עמדה לישראל בימי המן איזה שייכות ומה ענין זה לזה, ונ"ל שאין כוונת המדרש לומר שזכות אכילת פסחים עמדה לישראל להבא שניצולו בימי המן, דזה אינו, רק הפירוש הוא על פי מה דאיחא כמדורש רבה אסתר (סוף פרשה יז) אהם מפרתם את אחיכם פתור מאכל ומשחה חייבם שתספדו ג"כ פתור מאכל ומשחה כפי המן, והנה היה על ישראל מלה ישנה, שהיו נמכרים מתוך מאכל ומשחה כמו שעשו הם במכירת אחיהם, כדכתיב וַיִּשְׁתָּפוּ שְׂעִיר עִזִּים (בראשית ל"ג, ל"א) וַיִּשְׁכְּבוּ לְאֶבֶל (שם כ"ה) ומכח זה החטא בא המן על ישראל, והובא במפרשים שהאכילת פסחים היא כפרה על מכירת השפטים פתור האכילת שנאכילת מצוה זו תיקנו העבירה החיה ולכן היה שם שיעיר עינים

וכיון שלמדנו מכל הליך שתכלית קרבן הפסח הנאכל 'בחבורה' הוא תיקון עבור חטא מכירת יוסף, אי"כ להכי שפיר מוכן ועל כך נחמסנו הני תנאי קדישי כבני ברק [ושבקי מצוה והגדת לבנר] אצל בעל התיקון רבי עקיבא ורייקא אצלו אכלו 'הפסח בחבורה' להעצים את התיקון.

ולראתור אולי נזכה עתה לעמוד על עומק דברי הרשב"ם עה"פ ליל שימורים (שמות י"ב, מ"ט) וז"ל, ליל שימורים הוא ליתות, מומות אבהם היה הק' מצפה לזה הלילה להוציא את בני ישראל - ממצרים כמו שהבטיחם. ולישראל הוא ליל שימורים לדורותם,

ותני שקלים אחר פסחים דאיחא כמדורש רבה (מגלה אסתר פסיקתא רבתי פ"סא ט"ז) אכילת פסחים עמדה לישראל בימי המן, דכתיב (אסתר ה' א') פְּלִילָה הָיְתָה זְרָדָה שְׁנַת הַפֶּלַךְ וּכְתִיב (שמות י"ב, ח') וְאֶקְלָו אֶת הַפֶּסֶךְ פְּלִילָה הָיְתָה עַכ"ל המדרש. הנה יש לתם טעם איך אכילת פסחים עמדה לישראל בימי המן איזה שייכות ומה ענין זה לזה, ונ"ל שאין כוונת המדרש לומר שזכות אכילת פסחים עמדה לישראל להבא שניצולו בימי המן, דזה אינו, רק הפירוש הוא על פי מה דאיחא כמדורש רבה אסתר (סוף פרשה יז) אהם מפרתם את אחיכם פתור מאכל ומשחה חייבם שתספדו ג"כ פתור מאכל ומשחה כפי המן, והנה היה על ישראל מלה ישנה, שהיו נמכרים מתוך מאכל ומשחה כמו שעשו הם במכירת אחיהם, כדכתיב וַיִּשְׁתָּפוּ שְׂעִיר עִזִּים (בראשית ל"ג, ל"א) וַיִּשְׁכְּבוּ לְאֶבֶל (שם כ"ה) ומכח זה החטא בא המן על ישראל, והובא במפרשים שהאכילת פסחים היא כפרה על מכירת השפטים פתור האכילת שנאכילת מצוה זו תיקנו העבירה החיה ולכן היה שם שיעיר עינים

ואפשר [לפרש] פשט הגמ' פסחים ט"ט עקיבא בשחיטה השבתית בשחיטה תתא מיתחך (ותחלקי שם אי פסח דחה את השבח ולרע"ק אינו נוחת), הענין הוא כי רבי עקיבא היה מעשרה הרוגי מלכות. ורבי אליעזר גם הוא סבר שקרבן יוסף. [הוא] כשכיל חטא מכירת יוסף פסח ללכפרה [וא"כ] לא יהא להם הרוגי מלכות, כי כבר נתכפרו בקרבן פסח, ורבי אליעזר ראה שרבי עקיבא מיקל בקרבן פסח כ"כ עד שסובר שאפילו שבות של שבת לא ידחה קרבן פסח. וכאשר אין קרבן פסח במקום שבות ממילא חוזר וניער חטא פסחת יוסף והיו מוכרחים לעונש לעשרה הרוגי מלכות ורבי עקיבא אחר מהם לכן א"ל בשחיטה השבתית ולהקל בקרבן פסח לדעתן ע"כ בשחיטה תתא מיתחך שחתייה ג"כ 'בהרוגי מלכות'.

וא"כ כך אמר, שה ל'בית אבה' הקרבן בא להם כשכיל 'בית אבות' שחטאו כמכירת יוסף, ומקשה מה זה אבות חטאו ואנחנו מחוייבים קרבן, ואמר כמתוך פקד עון אבה על פנים. וא"כ הם צריכין להקריב קרבן שיהא להם 'כפרה' כדי שלא יפקוד את בנינו עון אבותיהם. חטא מכירת יוסף.

כיום יאר

וראה עד כהגדת ד"ד נפש דורה ענין הגשף דר"ל, צפן אשר הוא זכר לקרבן פסח וכר' ואינו נאכל אלא בחבורה כאשר מכואו, שהקרבן פסח בא לתקן החטא של מכירת יוסף אשר טבלו את כנתנתו בדם של שיעיר, ואמרו היה רעה וכר' וכאשר החטא הביא פירוד צר"ד לתקן ולאכל את הקרבן פסח כהרד בחבורה לתקן מה שפגמנו, ונקרא צפון על אשר שמצפצפים אותו כאשר הביאנו שהוא לכפר על 'מכירת יוסף' ואנו מתברשים בזה ע"כ מצפצפים אותו, ואין פספדין אחר הפסח אפיקומן ככר' שישאר טעם הפסח בפיו שלא ישבח הטעם של קרבן הפסח שהוא לתקן הפירוד וממילא נוכח המעשים נזהר 'שלא נכשל עוד פעם'.

והנה בספד"ק בסודת הבית (פרשת יתרו, להנאך רבי דוד טעבלי, מונעו של הב"ח) אבת ב' חסדים. [פקד עון אבה] על פנים על שלשים ועל רבעים לשנאי (שפ"ח כ' ה'). ונקחו להם איש שה ל'בית אבה' שה ל'בית (שפ"ח י"ב, ג.) וסימנך שה ל'בית אבת עון אבת. וכר', או אפשר לומר ע"ד שכתב 'טעמי מצות' כי מצות קרבן פסח היה בשכיל [לכפר] חטא מכירת יוסף.

חוצה, רבי עזריה אמר חוצה מיצה הוא ברה לביכס ית בריה, וניתן איל תחתיו, אבל השעיר נשאר בידי עד היום, ומנעונו נתן לפיה שנחרכ הבית, ולא יתקן עד שיהרג משיח בן אפרים, ויבא משיח בן דוד במהרה בימינו.

